

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 lutego 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Elżbieta Gawda (spr.)
Sędziowie:	SA Krystyna Smaga SA Małgorzata Rokicka-Radoniewicz
Protokolant: st. prot. sądowy Krzysztof Wiater	

po rozpoznaniu w dniu 21 lutego 2013 r. w Lublinie

sprawy ze skargi A. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 31 maja 2012 roku wydanym w sprawie
III AUa 404/12

w przedmiocie wypłaty emerytury

I. zmienia częściowo wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 31 maja 2012 roku wydany w sprawie III AUa 404/12 oraz wyrok Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 20 marca 2012 roku wydany w sprawie VII U 1145/12 i poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. z dnia 6 października 2011 roku znak (...) - 1/20/E i ustala A. K. prawo do wypłaty emerytury od dnia 1 października 2011 roku do dnia 21 listopada 2012 roku oraz zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. na rzecz A. K. kwotę 30 (trzydzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego;

II. uchyla wymienione w punkcie I wyroki w pozostałej części i umarza postępowanie;

III. wniosek o wypłatę odsetek przekazuje do rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L..

III AUa 40/13

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 31 maja 2012 r. Sąd Apelacyjny w Lublinie oddalił apelację wnioskodawczynie A. K. od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 20 marca 2012 r. Wyrokiem tym Sąd Okręgowy oddalił odwołanie wnioskodawczynie od decyzji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. wstrzymującej wypłatę emerytury od dnia 1 października 2011 r.

W skardze z dnia 8 stycznia 2013 r. wnioskodawczynie wniosła o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Lublinie, podnosząc, iż wyrokiem z dnia 13 listopada 2012 r. Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227) dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa, wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Skarżąca wywodziła, że wyrok Sądu Apelacyjnego został oparty na normie prawnej uznanej za niezgodną z Konstytucją, toteż zachodzi podstawa do wznowienia postępowania.

Wskazując na powyższe A. K. wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i, jak należy wywieść ze skargi, o ustalenie prawa do emerytury od dnia 1 października 2011 r.

W piśmie procesowym z dnia 8 lutego 2013 r. wnioskodawczynie ograniczyła swoje żądanie domagając się wypłaty świadczeń za okres od dnia 1 października 2011 r. do dnia 22 listopada 2012 r., gdyż od tej daty organ rentowy wznowił wypłatę emerytury. Skarżąca domagała się wypłaty zaległych świadczeń wraz z odsetkami.

Sąd Apelacyjny ustalił co następuje:

Wnioskodawczynie A. K. nabyła prawo do emerytury od dnia 1 marca 2009 r. W tej dacie pozostawała w stosunku pracy z Uniwersytetem M. S. w L.. Decyzją z dnia 6 października 2011 r. pozwany organ rentowy wstrzymał A. K. wypłatę emerytury od dnia 1 października 2011 r., z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia.

Wyrokiem z dnia 20 marca 2012 r., wydanym w sprawie VII U 1145/12 Sąd Okręgowy w Lublinie oddalił odwołanie od decyzji, wskazując jako podstawę rozstrzygnięcia art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. Nr 153, poz. 1227 ze zm.). Zgodnie z treścią tego przepisu prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. W ocenie Sądu Okręgowego niezbędną przesłanką wypłaty świadczenia po dniu 1 października 2011 r. jest rozwiązanie stosunku pracy łączącego świadczeniobiorcę z dotychczasowym pracodawcą. Sąd Okręgowy przywołał wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 7 lutego 2006 r. zgodnie z którym przepis art. 103 ust. 2a (o identycznym brzmieniu jak art. 103a) cyt. ustawy jest zgodny z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 32 i art. 67 ust. 1 Konstytucji oraz nie jest niezgodny z art. 30, art. 65 ust. 1, art. 70 ust. 5 i art. 73 Konstytucji.

Na skutek apelacji wnioskodawczynie Sąd Apelacyjny w Lublinie wyrokiem z dnia 31 maja 2012 r., wydanym w sprawie III AUa 404/12 oddalił apelację, podzielając ustalenia faktyczne jak i wywody prawne poczynione przez Sąd Okręgowy.

Wyrokiem z dnia 13 listopada 2012 r. Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 28. ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 ze zm.) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.), dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa, wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Decyzją z dnia 28 stycznia 2013 r. pozwany organ rentowy podjął wypłatę emerytury od dnia 22 listopada 2012 r.

W oparciu o poczynione ustalenia **Sąd Apelacyjny zważył co następuje:**

Skarga o wznowienie postępowania, złożona przez A. K., jest dopuszczalna. Zgodnie z treścią art. 401¹ k.p.c. można żądać wznowienia postępowania również w wypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie. W świetle art. 407 § 2 k.p.c. w sytuacji określonej w art. 401¹ skargę o wznowienie wnosi się w terminie trzech miesięcy od dnia wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego. Wnioskodawczyni wniosła skargę w wymaganym terminie, jak również wskazała podstawę warunkującą jej dopuszczalność.

Podstawę orzeczenia wydanego w sprawie wnioskodawczyni stanowił art. 103a cyt. ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Badając zgodność z Konstytucją art. 28 cyt. ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych (...), Trybunał Konstytucyjny powiązał treść tego przepisu z treścią art. 103a cyt. ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wskazując, iż przepisy te nie znajdują zastosowania do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Oceniając skutki wyroku Trybunał wypowiedział się, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą, jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury, nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. W stosunku do tych osób przepis art. 28 cyt. ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych w zakresie w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy emeryturach i rentach z FUS utracił moc z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw, czyli z dniem 22 listopada 2012 r. (Dz.U. z 2012 roku, poz. 1285).

W świetle art. 190 ust. 1 Konstytucji orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Utrata mocy obowiązującej przepisu z powodu jego niezgodności z Konstytucją oznacza, że przepis ten nie może być stosowany poczynając od daty jego uchwalenia. Wyrok Trybunału ma skutki retroaktywne, a przez to zachodzi konieczność ponownego rozpoznania sprawy z pominięciem już niekonstytucyjnego przepisu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2008 r. V CO 43/08 LEX nr 564856, wyrok z dnia 21 listopada 2006 r. II PK 42/06 LEX nr 950622).

Art. 28 cyt. ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych (...) stanowi, że do emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy przepisy ustawy, o której mowa w art. 6 (...) w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się, poczynając od dnia 1 października 2011 r. Z kolei wymieniony art. 6 pkt 2 dodał po art. 103, art. 103a w brzmieniu „prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.” Art. 28 cyt. ustawy uchwalony został w dniu 16 grudnia 2010 r., zatem od tej daty został wyrugowany z porządku prawnego, z powodu jego niezgodności z art. 2 Konstytucji ale, jak wynika z orzeczenia Trybunału, tylko w stosunku do osób, które nabyły prawo do emerytury w przedziale czasowym od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2012r. – bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Dodać przy tym należy, iż warunek rozwiązania stosunku pracy nie obejmował samego nabycia prawa do emerytury ale był warunkiem wypłaty świadczenia.

W stosunku do ubezpieczonych objętych rozstrzygnięciem Trybunału należy zatem dokonać rekonstrukcji stanu prawnego, powracając do stanu jaki obowiązywał zanim do ustawy o emeryturach i rentach z FUS został dodany art. 103a cyt. ustawy. Przed wprowadzeniem tego przepisu nie istniał wymóg rozwiązania stosunku pracy celem realizacji prawa do emerytury. Ustawą z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz.U. Nr 228, poz.1507) uchylony został z dniem 8 stycznia 2009 r. ust. 2a art. 103 cyt. ustawy o emeryturach i rentach z FUS (art. 37 pkt 5b cyt. ustawy). Przepis ten stanowił, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Od dnia 1 stycznia 2011 r. przepis ten ponownie został wprowadzony do ustawy o

emeryturach i rentach z FUS jako art. 103a – z mocy art. 6 pkt 2 w zw. z art. 30 cyt. ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych (...).

Ubezpieczonym, którzy nabyli prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. była wypłacana emerytura, mimo kontynuowania zatrudnienia u pracodawcy, na rzecz którego wykonywali je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, gdyż nie obowiązywały w tym zakresie żadne ograniczenia. W związku z orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego prawo do wypłaty emerytury dla tej grupy ubezpieczonych zostało zachowane.

Z mocy art. 28 cyt. ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych (...) przepis art. 103a cyt. ustawy o emeryturach i rentach z FUS znajdował zastosowanie do emerytur przyznanych przed dniem jego wejścia w życie - poczynając od dnia 1 października 2011 r., dlatego też od tej daty organ rentowy wstrzymał wnioskodawczyni wypłatę emerytury. Tym samym od tej daty wnioskodawczyni zachowała prawo do wypłaty świadczenia.

Uwzględniając skargę o wznowienie postępowania Sąd Apelacyjny na mocy art. 412 § 2 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego i wyrok Sądu Okręgowego oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego i ustalił wnioskodawczyni prawo do wypłaty emerytury od dnia 1 października 2011 r. do dnia 21 listopada 2012 r. Sąd Apelacyjny na mocy art. 109 § 1 k.p.c. zasądził od pozwanego organu rentowego na rzecz wnioskodawczyni poniesione w sprawie III AUa 383/12 koszty postępowania apelacyjnego.

Za okres objęty żądaniem wypłaty świadczenia od dnia 22 listopada 2012r. Sąd Apelacyjny uchylił własny wyrok jak i wyrok Sądu Okręgowego w Lublinie i w tym zakresie umorzył postępowanie w trybie art. 477¹³ k.p.c. Zgodnie z treścią tego przepisu zmiana przez organ rentowy zaskarżonej decyzji przed rozstrzygnięciem sprawy przez sąd - przez wydanie decyzji uwzględniającej w całości lub w części żądanie strony - powoduje umorzenie postępowania w całości lub w części. Pozwany zaspokoił częściowo żądanie skarżącej podejmując wypłatę emerytury od dnia 22 listopada 2012 r., zatem w tym zakresie postępowanie podlega umorzeniu.

Wniosek o ustalenie prawa do odsetek został przekazany do rozpoznania pozwanemu organowi rentowemu w trybie art. 477¹⁰ § 2 k.p.c., zgodnie z którym jeżeli ubezpieczony zgłosił nowe żądanie, dotychczas nierozpoznane przez organ rentowy, sąd przyjmuje to żądanie do protokołu i przekazuje go do rozpoznania organowi rentowemu. W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie. Jeżeli zatem po wniesieniu odwołania zostanie zgłoszone nowe żądanie, to sąd nie może go rozpoznać ale jest zobowiązany przekazać żądanie do rozpoznania organowi rentowemu (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 1999 r. II UKN 622/98 OSNP 2000/15/591 oraz z dnia 26 maja 2011 r. II UK 360/10 LEX nr 901610). Decyzja będąca przedmiotem postępowania odwoławczego w niniejszej sprawie nie zawierała rozstrzygnięcia o odsetkach, stąd też żądanie ustalenia prawa do odsetek należało przekazać organowi rentowemu do rozpoznania.